

УДК 378.147.091.31:[37.013.21:78]-047.44
DOI 10.31654/2663-4902-2026-PP-2-208-217

Раструба Т. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецтво співу
КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
rastruba.tetiana@koukim.com
<https://orcid.org/0000-0003-2232-1190>

Дідук І. А.

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри музичного мистецтва естради
КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Diduk@koukim.com
<https://orcid.org/0000-0002-8485-4278>

ЕКОСИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-МУЗИКАНТІВ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті на основі емпіричного дослідження діагностовано реальний стан самостійної роботи студентів музичних спеціальностей та виявлено суперечність між усвідомленням її необхідності та системними бар'єрами реалізації. Зафіксовано феномен «кризи очікувань» і зростаючу залежність від інструментів штучного інтелекту. Обґрунтовано екосистемний підхід, що базується на індивідуалізації освітнього маршруту, рефлексивності та цифровій інтеграції. Структуровано чотири функціональні блоки цифрових інструментів та систематизовано педагогічні умови формування самоосвітньої компетентності майбутніх музикантів.

***Ключові слова:** самостійна робота, самоосвітня компетентність, студенти-музиканти, цифрові технології, екосистемний підхід, штучний інтелект, академічна автономія, Soft Skills.*

Постановка проблеми. Самостійна робота студентів є невід'ємною складовою вищої музичної освіти, оскільки формування виконавської майстерності, музично-теоретичних знань і педагогічної компетентності неможливе без систематичного позааудиторного навчання. Водночас сучасні умови здобуття освіти суттєво ускладнюють реалізацію традиційних моделей самостійної роботи, роблячи їх дедалі менш ефективними.

Результати опитування здобувачів освіти Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради (далі – КЗВО КОР) «Академія мистецтв імені Павла Чубинського» засвідчили гостру суперечність між розумінням здобувачами важливості самостійної роботи та реальними труднощами її організації: переважна більшість респондентів визнає її необхідність, однак стикається з хронічним дефіцитом часу, надмірним навантаженням та недостатнім методичним супроводом. Означені тенденції актуалізують потребу в переосмисленні підходів до організації самостійної роботи студентів-музикантів та пошуку нових педагогічних рішень, адекватних викликам цифрової епохи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема організації самостійної роботи у закладах вищої освіти залишається актуальною в сучасному педагогічному дискурсі. Л. Морозова встановила пряму залежність між системністю педагогічного

управління самостійною роботою та рівнем її ефективності, наголошуючи, що відсутність методичного супроводу та неузгодженість завдань унеможливають досягнення головної мети – виховання самостійності [5]. О. Лобода доводить особливу значущість цього питання у музичній освіті наголошуючи, що опрацювання виконавських завдань здійснюється переважно самостійно, а тому «ефективна організація самостійної роботи є запорукою високого рівня музично-виконавської майстерності та професійної компетентності» майбутнього музиканта [4, с. 125]. Самоосвітня складова цього процесу досліджена Ван Сяном, який наполягає на необхідності формування стійкої рефлексивної позиції студента-музиканта, без якої самостійне навчання залишається хаотичним [3].

Питання цифровізації музично-педагогічної підготовки та інтеграції цифрових інструментів у самостійну роботу висвітлено у працях І. Ратинської, Л. Соляр, П. Яловського [9], Т. Борисової [1], В. Лубанця [8], А. Омельченко та О. Кисельової [6]. Проблему академічної доброчесності в умовах поширення штучного інтелекту досліджують С. Паламар і М. Науменко [7] та ін., а дидактичний потенціал генеративного ШІ для підтримки навчальної діяльності – А. Буярка, В. Коваленко, М. Мар'єнко, С. Семеріков та М. Шишкіна [2]. Ефективність цифрових інструментів у музичній освіті підтверджується систематичним оглядом Л. Іхана та співавторів [10], а масштаб глобальної цифрової трансформації музичної галузі відображено у даних UNESCO [11; 12].

Аналіз наукової літератури засвідчує, що дослідники приділяють увагу окремим аспектам проблеми, однак бракує системних досліджень, які б поєднували емпіричну діагностику реального стану самостійної роботи студентів-музикантів з обґрунтованою моделлю цифрового освітнього середовища.

Мета та завдання статті – на основі емпіричного дослідження діагностувати ключові бар'єри та мотиваційні чинники організації самостійної роботи; обґрунтувати екосистемний підхід як концептуальну основу цифрового освітнього середовища; розкрити та систематизувати педагогічні умови формування самоосвітньої компетентності, виведені на основі синтезу емпіричних даних, аналізу наукових праць та педагогічного досвіду авторів у закладі вищої мистецької освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою вивчення специфіки та ефективності самостійної роботи здобувачів вищої освіти було проведено наукове дослідження методом анонімного електронного опитування. Вибірку склали 285 респондентів різних рівнів вищої освіти та спеціальностей КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського», що забезпечує її репрезентативність. Інструментарієм дослідження слугував напівструктурований запитальник (7 питань), спрямований на виявлення ціннісних орієнтацій, мотивації та труднощів студентів у контексті автономного навчання.

Розподіл думок здобувачів освіти на запитання *«Як Ви вважаєте, чи необхідна самостійна робота для ґрунтовного засвоєння навчального матеріалу?»* демонструє переважно позитивне, хоча й дещо обережне ставлення до самостійної роботи. Загалом 83,2 % респондентів визнають, що без самостійної практики якісне навчання неможливе. З них 41,4 % повністю усвідомлюють цінність індивідуальних зусиль (34 % – «потрібна» і 7,4 % – «дуже потрібна»). Найбільша група – 41,8 % – вважає, що самостійна робота ефективна лише у певних обсягах або форматах. Водночас 16,8 % не вбачають великого сенсу в такому форматі навчання.

Отримані дані дозволяють зробити два принципових висновки. По-перше, зафіксовано кризу «традиційної» самостійної роботи: вибір варіанту «частково потрібна» 41,8% респондентів свідчить не про відмову від самоосвіти, а про запит на зміну її формату та інструментарію. По-друге, існує зона ризику: майже 17% тих, хто вважає самостійну роботу непотрібною, демонструють готовність до пошуку альтернативних способів виконання завдань – списати або використовувати ШІ, щоб просто «закрити» завдання. Здобувачі освіти шукають баланс між вимогою та реалізацією.

Результати відповідей на запитання про переваги самостійної роботи відображено у гістограмі (рис. 1).

Які переваги самостійної роботи Ви вважаєте найбільш значущими? (оберіть до 3-х варіантів)

285 відповідей

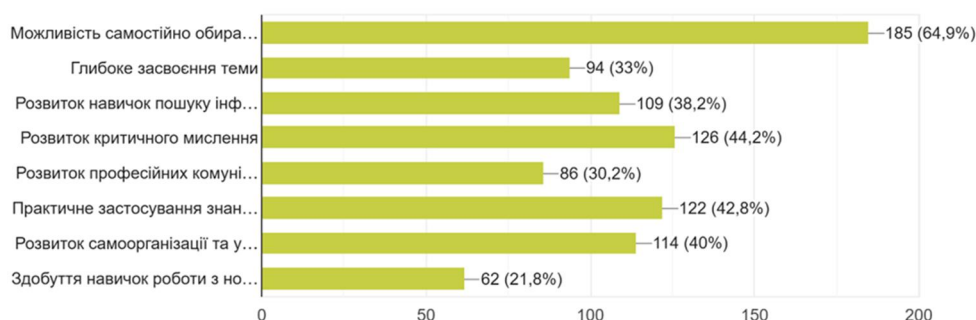

Рис. 1. Переваги самостійної роботи студентів-музикантів (за результатами опитування, n=285)

Гістограма дає змогу проаналізувати ставлення студентів до самостійної роботи та виокремити ключові переваги (респонденти обирали до 3-х варіантів). Абсолютний лідер переваг – свобода та гнучкість: 64,9 % цінують можливість самостійно обирати час, темп та місце виконання завдань. Це головний фактор мотивації до автономного навчання. Значні показники мають також розвиток критичного мислення (44,2 %) та практична цінність самостійних завдань (42,8 %). Навички самоорганізації як складова Soft Skills відзначені 40 % респондентів, інформаційна грамотність – 38,2 %.

Наведені дані свідчать про те, що студенти хочуть бути «менеджерами» свого навчання. Найвища цінність – гнучкість (64,9 %). Водночас є запит одночасно на глибину та швидкість, що скоріше дисонують між собою, ніж гармонізують самостійну роботу. Самостійна робота трансформується, і викладачам варто змінювати підхід до її організації.

Питання співвідношення часу, який витрачається на самостійну роботу, виявило перевагу традиційного аудиторного навчання. Для 46,2 % студентів навчання в аудиторіях займає більше часу, ніж самостійна робота (19,6 % – «значно більше», 26,6 % – «трохи більше»). 24,4 % респондентів витрачають на обидва види діяльності приблизно однакову кількість часу. Лише 28,7 % студентів працюють самостійно більше, ніж на заняттях (16,2 % – «трохи більше», 12,5 % – «значно більше»). Існує ризик поверхневого навчання: коли самостійна робота недооцінюється, знання часто залишаються на рівні «прослухав і забув».

Аналіз оцінки загального обсягу завдань для самостійної роботи демонструє певну напруженість. Хоча 55,1 % вважають навантаження оптимальним, значна частка (43,5%) оцінює його як надмірне або занадто велике (14,7 % та 28,8 % відповідно).

Розподіл відповідей на запитання «Які труднощі найчастіше виникають у Вас під час виконання самостійної роботи?» показано у гістограмі (рис. 2).

Які труднощі найчастіше виникають у Вас під час виконання самостійної роботи? (оберіть до 3-х варіантів)
285 відповідей

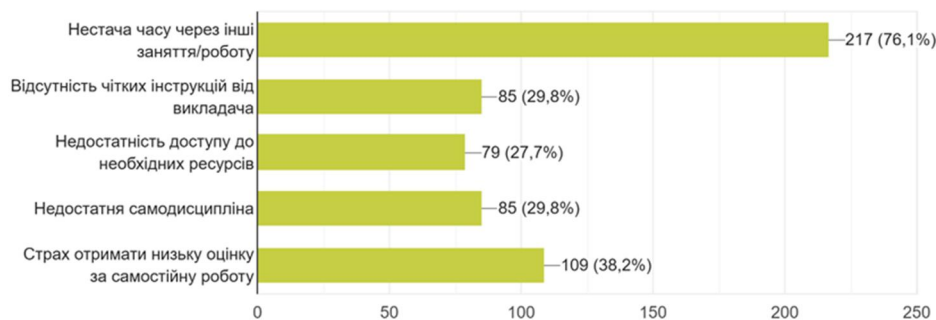

Рис. 2. Труднощі виконання самостійної роботи студентів-музикантів (за результатами опитування, n=285)

Це найкритичніший блок опитування, який пояснює складність самостійної роботи для здобувачів освіти. Абсолютний лідер серед труднощів – нестача часу через інші заняття чи роботу (76,1 %). Це підтверджує, що сучасний студент поєднує багато ролей одночасно і перебуває в ситуації хронічної часової дефіцитності. Кожен третій (38,2 %) боїться отримати низьку оцінку за свою роботу – страх невдачі є серйозним психологічним бар'єром для академічної автономії. Приблизно по 30 % респондентів скаржаться на відсутність чітких інструкцій від викладачів та проблеми з самодисципліною.

Показник «нестачі часу» є досить вагомим і зумовлює розрив між бажанням та можливістю: студенти хочуть бути автономними та розвивати критичне мислення, але вони «затиснуті» між великим обсягом завдань та іншими життєвими справами. Існує ряд організаційних та психологічних чинників, що системно ускладнюють виконання самостійної роботи і потребують педагогічного втручання.

Аналіз рівня впевненості студентів у навичках пошуку та аналізу джерел для уникнення плагіату виявив помірно позитивну картину. Більшість респондентів (57,5 %) почуваються впевнено (40,3 % – «впевнений», 17,2 % – «повністю впевнений»). Однак 38,1% оцінюють свої навички як середні – це «зона ризику», що свідчить про необхідність посилення методичного супроводу дослідницької складової самостійної роботи. Переважає достатній рівень підготовки, однак не надто високий.

Розподіл відповідей щодо використання штучного інтелекту при виконанні самостійних завдань: так – 12,7%, ні – 23,6%, частково – 63,6%. Таким чином, сукупна частка студентів, які використовують ШІ повністю або частково, становить 76,3% – і саме цей показник відображає реальний масштаб залученості до нейромережевих інструментів у навчальній діяльності.

Самоосвітня компетентність студентів музичних спеціальностей розглядається нами як інтегративна особистісно-професійна якість, детальне визначення якої подано у висновках. Слід підкреслити, що самоосвіта музиканта має принципову специфіку порівняно з іншими освітніми галузями: вона нерозривно пов'язана з тілесним досвідом, сенсомоторною пам'яттю, слуховим самоконтролем та емоційно-образним мисленням. Саме тому традиційні моделі самостійної роботи не можуть бути механічно перенесені у простір музично-виконавської підготовки.

Пандемія COVID-19 і повномасштабна війна змусили музичну освіту адаптуватися до цифрового формату значно швидше, ніж планувалося. Країни без достатньої ІКТ-інфраструктури та добре забезпечених систем цифрового навчання зазнали найбільших освітніх збоїв і втрат у навчанні під час пандемії COVID-19, а ця ситуація

позбавила до третини учнів світу доступу до навчання під час закриття шкіл понад рік [12], що суттєво прискорило впровадження цифрових технологій у всіх галузях освіти, включно з музичною. Однак впровадити – не означає інтегрувати ефективно. Дослідження 2024 року виявило показовий парадокс: лише 34% студентів-музикантів систематично використовують спеціалізовані музичні додатки, тоді як 58% обмежуються загальними інформаційними ресурсами. Інструменти існують, але студенти або не знають про них, або не розуміють, як органічно вбудувати їх у власну освітню практику.

Запропонований нами екосистемний підхід базується на трьох концептуальних засадах.

Перша засада – *індивідуалізація освітнього маршруту* – передбачає відмову від уніфікованих вимог до обсягу та змісту самостійної роботи на користь гнучкого проєктування індивідуальної траєкторії кожного студента. Викладач разом зі студентом формує персоналізоване завдання, що враховує виконавський рівень, психофізіологічні особливості, темп засвоєння матеріалу та актуальні творчі завдання.

Друга засада – *рефлексивність освітнього процесу* – реалізується через систематичне ведення студентами щоденника самостійної роботи, де фіксуються не лише відпрацьовані фрагменти репертуару, але й труднощі, знайдені рішення, усвідомлені закономірності та особисті відкриття. Цей інструмент перетворює стихійну практику на осмислений процес пізнання.

Третя засада – *цифрова інтеграція* – передбачає використання відеозапису власного виконання для подальшого аналізу, звернення до онлайн-ресурсів (майстер-класи, записи видатних виконавців, нотні бази даних), а також застосування спеціалізованих додатків для роботи з музичним слухом, ритмом та теорією музики.

За аналогією з музичним оркестром, де кожен інструмент виконує свою партію, але разом вони створюють симфонію, цифрові інструменти самостійної роботи мають бути організовані в цілісну екосистему. Пропонуємо структурувати її у чотири функціональні блоки.

Блок 1. Організація та планування. Цифровий нотаток Notion – персональний освітній простір, де студент може формувати базу даних творів для вивчення, вести щоденник музичних практик, структурувати конспекти, інтегрувати аудіо- та відео-файли. Додаток Focus To-Do з технікою Pomodoro сприяє концентрації уваги під час тривалих занять на інструменті. Google Calendar забезпечує планування регулярних занять і формує дисципліну. OneNote дозволяє вести конспекти музично-теоретичних дисциплін з інтеграцією мультимедійного контенту.

Блок 2. Загальнотеоретична робота. Платформи Quizlet та Anki є потужними інструментами для навчання за допомогою флеш-карток: Quizlet пропонує інтерактивні матеріали та пробні тести, Anki відрізняється алгоритмом інтервального повторення, що підвищує ефективність запам'ятовування. Менеджери бібліографічних даних Mendeley та Zotero автоматизують оформлення посилань. Освітні платформи Coursera та edX розширюють контекст музичної освіти курсами з суміжних дисциплін.

Блок 3. Фахові музичні навички. Для розвитку музичного слуху: EarMaster – комплексне тренування мелодичного, гармонічного та ритмічного слуху; Perfect Ear – розвиток відносного та абсолютного слуху; Theta Music Trainer – ігрова платформа для розпізнавання інтервалів, акордів, ладів.

Для роботи з нотами: MuseScore – безкоштовний редактор нотних текстів; IMSLP – найбільша онлайн-бібліотека нотних видань. Для аналізу власного виконання: GarageBand/Audacity – запис і аналіз; Amazing Slow Downer – сповільнення запису без зміни висоти тону.

Блок 4. Комунікація та зворотний зв'язок. Платформа ArtistWorks пропонує відеоуроки від провідних музикантів світу з можливістю індивідуального зворотного зв'язку. Medici.tv – стрімінговий сервіс класичної музики з доступом до концертних записів і майстер-класів. Студентські онлайн-спільноти (Telegram-канали, Discord-сервери) забезпечують горизонтальне навчання та взаємну підтримку.

Ключовий принцип екосистемного підходу полягає в індивідуалізації добору інструментів: студент разом з викладачем обирає ті додатки, які відповідають його освітнім потребам, рівню підготовки та спеціалізації. Не кількість застосунків, а усвідомленість їх використання визначає ефективність самостійної роботи.

Цифрові інструменти самі по собі не забезпечують підвищення якості самостійної роботи. Необхідним є створення відповідних педагогічних умов, систематизація яких здійснена на основі синтезу емпіричних даних нашого дослідження, аналізу наукових підходів та педагогічного досвіду авторів.

Організаційно-методичні умови. Результати опитування засвідчили, що близько 30 % студентів-музикантів стикаються з відсутністю чітких методичних інструкцій щодо організації самостійної роботи. Це корелює з висновком Л. Морозової про те, що «безсистемність розроблення та застосування завдань для самостійної роботи, відсутність їх різноманітності, а також форм контролю» є однією з головних причин того, що «не досягається головна мета самостійної роботи студентів – виховання самостійності» [5, с. 157]. На подолання цього бар'єру спрямовані такі умови: інтеграція конкретних рекомендацій щодо цифрових інструментів у робочі програми навчальних дисциплін; розроблення методичних рекомендацій «Який додаток для чого використовувати»; створення цифрового портфоліо студента як простору для накопичення записів виконання та систематичної рефлексії над прогресом.

Технологічні умови. Попри доступність цифрових інструментів, лише 34 % студентів-музикантів систематично використовують спеціалізовані музичні додатки – більшість обмежується загальними інформаційними ресурсами. А. Омельченко та О. Кисельова пояснюють цю ситуацію тим, що «потреба у набутті майбутніми вчителями мистецтва не лише фахових теоретичних знань, але й сформованості високого рівня професійної компетенції в галузі цифрових технологій» [6, с. 286] залишається незадоволеною через брак систематичної технічної підготовки. Відповідні умови передбачають: забезпечення доступу до ліцензійних версій ключових програм (MuseScore Pro, EarMaster); створення банку цифрових освітніх ресурсів на платформі закладу; організацію технічної підтримки для студентів.

Психолого-педагогічні умови. Дані опитування виявили, що 38,2 % студентів відчувають страх низької оцінки як суттєвий психологічний бар'єр академічної автономії. Цей феномен безпосередньо пов'язаний із браком рефлексивної культури в самостійній роботі. О. Лобода доводить, що «самостійність як особистісна якість майбутнього музиканта-педагога визначається як вагома передумова розвитку інтелектуально-творчих здібностей, що формується на основі розвинутого самостійного аналітично-творчого мислення» [4, с. 124], а отже, потребує цілеспрямованого педагогічного супроводу. Ван Сян, своєю чергою, наполягає на необхідності формування у студентів-музикантів стійкої рефлексивної позиції – «здатності усвідомлювати власний прогрес, ідентифікувати прогалини і самостійно коригувати освітній маршрут» [3] – без якої самостійне навчання залишається хаотичним та тривожним. Реалізація цих умов передбачає: формування позитивної мотивації через демонстрацію конкретних результатів використання цифрових інструментів; створення ситуацій успіху через публічну презентацію цифрового портфоліо та виступи на конференціях; виховання усвідомленого, а не стихійного ставлення до ШІ-інструментів.

Соціально-комунікативні умови. Зростаюча залежність студентів від інструментів штучного інтелекту (76,3 %), яку ми кваліфікуємо як симптом «кризи очікувань», потребує не заборони, а переорієнтації. С. Паламар та М. Науменко констатують, що систематичне використання нейромереж без належного педагогічного орієнтування призводить до того, що здобувачі «втрачають здатність формулювати власні думки» [7, с. 76–77], натомість за умови цілеспрямованої підготовки ШІ-інструменти можуть стати повноцінним ресурсом навчання. А. Буярка, В. Коваленко, М. Мар'єнко, С. Семеріков та М. Шишкіна підтверджують, що ефективна інтеграція таких технологій «потребує одночасного розроблення інституційних політик, формування цифрової

грамотності та педагогічно виваженого підходу» [2, с. 60–61]. Відповідні умови охоплюють: створення онлайн-спільнот студентів-музикантів для горизонтального обміну досвідом; організацію віртуальних майстер-класів із залученням провідних виконавців; формування інституційної культури відповідального використання цифрових технологій у навчальній діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Результати емпіричного дослідження засвідчують, що традиційна модель самостійної роботи вичерпала себе: студенти усвідомлюють її необхідність (83,2 %), прагнуть до автономії та гнучкості (64,9 %), однак не мають достатніх інструментів і методичної підтримки для ефективної реалізації. Ключовими бар'єрами залишаються дефіцит часу (76,1 %), надмірне навчальне навантаження (43,5 %) та відсутність чітких методичних інструкцій (~30 %). Зростання частки ШІ-залежного виконання завдань (76,3 %) є симптомом «кризи очікувань», а не свідомого вибору на користь інновацій.

Запропонований екосистемний підхід до організації самостійної роботи студентів-музикантів передбачає формування персоналізованого цифрового середовища, структурованого у чотири функціональні блоки, та ґрунтується на засадах індивідуалізації, рефлексивності й цифрової інтеграції. Його впровадження потребує комплексного забезпечення організаційно-методичних, технологічних, психолого-педагогічних і соціально-комунікативних умов.

Самоосвітня компетентність студентів музичних спеціальностей – це інтегративна особистісно-професійна якість майбутнього музиканта, що характеризується здатністю до самостійного цілепокладання, планування, організації та рефлексивного аналізу власної освітньої діяльності в умовах цифрового освітнього середовища, спрямованої на безперервне вдосконалення виконавської майстерності, теоретичних знань та педагогічної компетентності засобами традиційних і цифрових технологій.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні методичних рекомендацій щодо використання цифрових інструментів у самостійній роботі студентів різних музичних спеціальностей, а також у вивченні впливу екосистемного підходу на рівень самоосвітньої компетентності в умовах тривалого застосування.

Список використаних джерел

1. Борисова Т. В. Використання комп'ютерних технологій у процесі самостійної вокально-виконавської підготовки студентів: метод. реком. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2014. 64 с.
2. Буряк А., Коваленко В., Мар'єнко М., Семеріков С., Шишкіна М. Перспективи використання генеративного штучного інтелекту для підтримування навчальної діяльності студентів ЗВО. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2025. № 4 (99). С. 52–62. DOI: [https://doi.org/10.63437/3083-6425-2025-4\(99\)-07](https://doi.org/10.63437/3083-6425-2025-4(99)-07)
3. Ван Сян. Формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва засобами неформальної освіти : дис. ... д-ра філос. : 011 Освітні, педагогічні науки. ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Полтава, 2025. 239 с.
4. Лобода О. Є. Самостійна робота як педагогічна умова розвитку інтелектуально-творчих здібностей майбутніх музикантів-педагогів. *Музичне мистецтво в освітлологічному дискурсі*. 2020. № 5. С. 120–127. DOI: <https://doi.org/10.28925/2518-766X.2020.5.18>
5. Морозова Л. Організація самостійної роботи студентів у закладах вищої освіти України. *Український педагогічний журнал*. 2024. № 4. С. 152–162. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-4-152-162>
6. Омельченко А., Кисельова О. Використання цифрових технологій у мистецькій освіті. *Наукові записки БДПУ*. 2022. Вип. 2. С. 285–294.
7. Паламар С. П., Науменко М. С. Штучний інтелект в освіті: використання без порушення академічної доброчесності. *Освітлологічний дискурс*. 2024. № 1(44). С. 68–83. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2024.15>

8. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва : монографія / Печенюк М. А. та ін.; за заг. ред. В. М. Лабунця. Кам'янець-Подільський : Видавець. ПП Зволейко Д. Г., 2020. 240 с.

9. Ратинська І. В., Соляр Л. В., Яловський П. М. Формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення музично-виконавських дисциплін. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. № 81. С. 247–252. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.81.46>

10. Yihan L., Cuong T. V., Kiss B. & Józsa K. The Use and Effectiveness of Digital Tools in Elementary Music Education: A Systematic Review. *Journal of Music & Science*. Vol. 8, 2025. P. 23. DOI: <https://doi.org/10.1177/20592043251363338>.

11. UNESCO-KFIT Digital Creativity Lab. Diversity of Cultural Expressions. 2024. URL: <https://www.unesco.org/creativity/en/programmes/digital-creativity-lab>

12. UNESCO. Digital learning and transformation of education: what you need to know. 2024. URL: <https://www.unesco.org/en/digital-education/need-know>

References

1. Borysova, T. V. (2014). Vykorystannia kompiuternykh tekhnolohii u protsesi samostiinoi vokalno-vykonavskoi pidhotovky studentiv [*The use of computer technologies in the process of students' independent vocal performance training: methodological recommendations*]. Kamianets-Podilskyi: Vydavets PP Zvoleiko D. H. [in Ukrainian].

2. Buiarka, A., Kovalenko, V., Marienko, M., Semerikov, S., & Shyshkina, M. (2025). Perspektyvy vykorystannia heneratyvnoho shtuchnoho intelektu dlia pidtrymuvannia navchalnoi diialnosti studentiv ZVO [Prospects for the use of generative artificial intelligence to support the educational activities of higher education students]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and Development of Gifted Individuals*, 55–62. DOI: [https://doi.org/10.63437/3083-6425-2025-4\(99\)-07](https://doi.org/10.63437/3083-6425-2025-4(99)-07) [in Ukrainian].

3. Van Xiang (2025). Formuvannia samoosvitnoi kompetentnosti maibutnix uchyteliv muzychnoho mystetstva zasobamy neformalnoi osvity [*Formation of self-educational competence of future music teachers by means of non-formal education*] [Doctoral dissertation]. Luhansk: Taras Shevchenko National University [in Ukrainian].

4. Loboda, O. Ye. (2020). Samostiina robota yak pedahohichna umova rozvytku intelektualno-tvorchykh zdbnostei maibutnix muzykantiv-pedahohiv [Independent work as a pedagogical condition for the development of intellectual and creative abilities of future musician-teachers]. *Muzychne mystetstvo v osvitolohichnomu dyskursi – Music as an Art Form in Educational Discourse*, 5, 120–127 <https://doi.org/10.28925/2518-766X.2020.5.18> [in Ukrainian].

5. Morozova, L. (2024). Orhanizatsiia samostiinoi roboty studentiv u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy [Organization of independent work of students in higher education institutions of Ukraine]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal – Ukrainian Pedagogical Journal*, 4, 152–162. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-4-152-162> [in Ukrainian].

6. Omelchenko, A., & Kyseliova, O. (2022). Vykorystannia tsyfrovyykh tekhnolohii u mystetskii osviti [The use of digital technologies in arts education]. *Naukovi zapysky BDPU – Scientific Notes of BDPU*, 2, 285–294 [in Ukrainian].

7. Palamar, S. P., & Naumenko, M. S. (2024). Shtuchnyi intelekt v osviti: vykorystannia bez porushennia akademichnoi dobrochesnosti [Artificial intelligence in education: use without violating academic integrity]. *Osvitolohichnyi dyskurs – Educological Discourse*, 1(44), 68–83 [in Ukrainian].

8. Pecheniuk, M. A., et al. (2020). Profesiino-pedahohichna pidhotovka maibutnix uchyteliv muzychnoho mystetstva [*Professional and pedagogical training of future music teachers*]: monograph. V. M. Labunets (Ed.). Kamianets-Podilskyi: Vydavets PP Zvoleiko D. H. [in Ukrainian].

9. Ratynska, I. V., Soliar, L. V., & Yalovskyi, P. M. (2022). Samostiina robota u formuvanni profesiinoi kompetentnosti maibutnix uchyteliv muzychnoho mystetstva u protsesi vyvchennia muzychno-vykonavskykh dystsyplin [Independent work in the formation of professional competence of future music teachers in the process of studying music performance disciplines]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh –*

Pedagogy of Creative Personality Formation in Higher and Secondary Schools, 81, 247–252. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.81.46> [in Ukrainian].

10. Yihan, L., Cuong, T. V., Kiss, B., & Józsa, K. (2025). The use and effectiveness of digital tools in elementary music education: A systematic review. *Music & Science*, 8, 1–23. <https://doi.org/10.1177/20592043251363338> [in English].

11. UNESCO-KFIT Digital Creativity Lab. (2024). Diversity of cultural expressions. <https://www.unesco.org/creativity/en/programmes/digital-creativity-lab> [in English].

12. UNESCO. (2024). Digital learning and transformation of education: What you need to know. <https://www.unesco.org/en/digital-education/need-know> [in English].

Rastruba T.

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Art of Singing,
Pavlo Chubynsky Academy of Arts
Communal Higher Educational Establishment of Kyiv Regional
rastruba.tetiana@koukim.com
<https://orcid.org/0000-0003-2232-1190>

Diduk I.

Candidate of Psychological Sciences,
Associate Professor of the Department of Pop Music Art,
Pavlo Chubynsky Academy of Arts
Communal Higher Educational Establishment of Kyiv Regional
Diduk@koukim.com
<https://orcid.org/0000-0002-8485-4278>

AN ECOSYSTEM APPROACH TO MUSIC STUDENTS' INDEPENDENT LEARNING AS A FRAMEWORK FOR DEVELOPING SELF-EDUCATIONAL COMPETENCE

Relevance of the study. The modern system of higher music education operates under conditions that significantly complicate the implementation of traditional models of students' independent learning. The combination of academic study with professional activity, the consequences of the COVID-19 pandemic, and the full-scale military invasion have transformed the educational process, making the organization of independent learning particularly challenging.

Main objective of the study. The aim is to diagnose, based on empirical research, the key barriers and motivational factors affecting the organization of students' independent learning; to substantiate an ecosystem approach as a conceptual framework for the digital educational environment; and to identify and systematize the pedagogical conditions for developing self-educational competence, derived from a synthesis of empirical data, analysis of scholarly literature, and the authors' pedagogical experience in a higher arts education institution.

Research methods include an anonymous online survey (285 students of the Pavlo Chubynsky Academy of Arts), quantitative and qualitative data analysis, theoretical modelling, and comparative analysis with international research findings.

Results. A contradiction has been identified between students' awareness of the necessity of independent learning (83.2%) and the real barriers to its implementation, including chronic time shortages (76.1%), excessive academic workload (43.5%), and insufficient methodological support (approximately 30%). Key motivational factors have been identified, such as flexibility and autonomy (64.9%), development of critical thinking (44.2%), and the practical relevance of learning tasks (42.8%). The phenomenon of an «expectations crisis» has been documented, along with an

increasing reliance on artificial intelligence tools (76.3% of respondents report partial or full use). An ecosystem approach is proposed, based on the individualization of educational pathways, reflexivity of the learning process, and digital integration. Four functional blocks of digital tools have been structured, and pedagogical conditions for their effective implementation have been defined.

Scientific novelty. For the first time, based on empirical data, an ecosystem approach to organizing music students' independent learning has been substantiated and systematized, integrating a four-block system of digital tools with pedagogical conditions for their implementation.

Practical significance. The research findings can be used to modernize curricula, develop methodological guidelines for organizing independent learning, and implement digital tools in music education and performance training practice.

Keywords: independent learning, self-educational competence, music students, digital educational environment, ecosystem approach, artificial intelligence, academic autonomy, soft skills.

Отримано редколегією / Received: 11.04.2026

Прорецензовано / Revised: 24.04.2026

Опубліковано / Published: 28.05.2026